

SARS na DTIC va nyikela tithani ta swiambalo, mikumba na titanghu leswi tekiweke ku ya eka vakhumbeki va ndhambi

Tshwane, 8 Khotavuxika 2022 - SARS na Ndzawulo ya Vumaki bya Vucincanisi na Mphikizano (DTIC) va hlanganile ku nyikela tithani ta swiambalo, mikumba na titanghu leswi tekiweke ku ya eka vakhumbeki va ndhambi eswifundzenikulu swa eKwaZulu-Natal (KZN), Eastern Cape, North West na Free State.

Pfumba, leri thyiweke *Project Sizani (We all Help)*, ri tekile xivumbeko endzhaku ka ntiviso wa xiyimo xa khombo hi Phuresidente Cyril Ramaphosa eku hlamuleni ka timpfula ta matimba na ndhambi eswifundzenikulu swa Eastern Cape, North West, Free State na Kwa-Zulu Natal.

SARS yi tumbuluxile nhleketo wo endla ku va kona swiambalo, mikumba na titanghu leswi tekiweke, leswi lawuriwaka ngopfu hi Nawu wa Khasitomo, Nawu wa 91 wa 1964, lowu fambisiwaka hi SARS, na Nawu wa Tinhundzuencyeto, lowu fambisiwaka hi Dtic, ku katsa na ntwanano wa 2009 na 2020 wa NEDLAC, leyi vulaka leswaku tinhundzu leti tekiweke ti fanele ku herisiwa ku papalata nkavanyeto eka makete wa le Afrika-Dzonga.

Swi na nkoka ku tsundzuka leswaku SARS, yona hi yoxe, a yi le ka xiyimo xo endla xitirhwana xa vukulu lebyi ku sukela eka xiyimo xa nawu na ntirho. Mimburisano yo hlaya na mipfumelelano hi mfumokulu swo hambanahambana na vakhumbeki van'wana va le handle, ku katsa na nghenelelo wo kongoma, swi lavekile ku endla swi humelela.

Leswi swi katsile "nsuko wa nkarhi wun'we" ku suka eka ntwanano wa NEDLAC, tanihileswi ku pfumelelaniweke ha kona enkarhini wa nhlengetano na vakhumbekikulu eka Vumaki bya Swiambalo, Malapi, Titanghu na Dzovo (CTFL) ku kotisa munyikelo wa tinhundzu to karhi ta CTFL leti tekiweke no tekiwa hi SARS ku ya eka vakhumbeki va swiendleko swa maxelo mo biha swa Dzivamisoko 2022.

Mafambiselo ma xitirhwana

Mafambiselo ma xitirhwana ma rhangeriwile hi *Governance Task Team* (GTT), lexi tumbuluxeriweke xikongomelo lexi. Xipano lexi xi tirhisana swinene na Komiti ya Rixaka ya Vufambisi bya Khombo ku kuma vuxokoxoko na tlhelo eka timhaka ta ntsakelo wo fana, ku katsa na ku longoloxa matshalatshala ma minyikelo ya tinhundzu na phurojeke leyikulu leyi fambisiwaka hi mfumo. GTT yi na vutihlamuleri byo langutela nkhluluko wa phuroseke no tiyisisa leswaku tinhundzu leti nyikeriweke ta hlamuleriwa. Hangalaso wu valangiwa swinene hi ku tirhisa vuxaka byo tirha bya le kusuhi eka xiyimo xa le hansi na Ndzawulo ya Nhluvukiso wa Vanhu (DSD) na vusirhelelo bya sweswi lebyi nga tindlu eka vanhu.

Mavonelo ku suka eka Hofisi ya Holobyenkulu ya KZN ma tirhisiwile ku tumbuluxa kungu ra ntirhiso wa minyikelo, leri vekaka milawu leyi fambisaka phuroseke ya minyikelo ku fana na mpimo lowu ringaneke tihlayo leti tiyisisiweke ta vanhu lava kayiveriwaka, ku katsa na tiphuroseke ta mafumelo ku sirhelela migingiriko yo engetelela nkoka wa minyikelo hinkwayo.

Ku engetelela, ndzawulo ya Mafumelo ya Ntirhisano na Timhaka ta swa Ndhavuko (COGTA) ya xifundzakulu, hi ku tirhisa mihlangano ya yona ya vufambisi bya makhombo, yi tlangile xiave xo rhangana eka malulamiselo ma phuroseke ya minyikelo, loko hi le tlhelo nghenelelo wa nhlango wa vatirhi na vumaki bya CTFL, tanihi vakhumbekikulu, va anakanyiwa ku va va fanerile eka goza rin'wana na rin'wana ra phurojeke ku valanga tiphuroseke no tiyisisa mixungeto yin'wana na yin'wana leyi nga vavisaka bindzu ra laha kaya leswaku yi hunguteka. *South African Association of Ship Operators and Agents* (SAASOA) yi pfunetile hi vutleketli bya tikhontheyina ku ya evuhlayiseleweni eDurban, ku sukela laha hangalaso a wu humelela kona.

Phurogireme ya ndzingeto

Hi mhaka ya xilaveko xa nkoka xa mikumba eThekwini, ku sunguriwa ka phurogireme ya ndzingeto swi sungurile eKZN vhiki leri nga hundza. Enkarhini wa ndzingeto wa nkombo wa masiku kwalomuya ka 1612 wa mikumba ya karhi ya nyikweriwa eka vakhumbeki va ndhambi vo karhi etindhawini ta vusirhelelo eThekwini, tanihileswi swi boxiweke hakona eka Hofini ya Holobyenkulu ya KZN. Ntsengo hinkwawo wa 35 806

wa mikumba leyi tekiweke/duvheti swi vekiwe tihlo leswaku swi hangalasiwa etindhawini leti khumbiweke hi khombo etikweni.

Phurosese ya mbhurisano na Eastern Cape na North West yi sungurile naswona yi kongomisiwile ku va encenyeto wa switirhwana swa KZN.

Khomixinara wa SARS Ttn Edward Kieswetter u khensile Tindzawulo hinkwato ta Mfumo eka ntirhisano ku humelerisa ku hoxa xandla ko vonaka ku pfuneta vakhumbeki va ndhambi. U vurile, "Hi navela no tshemba leswaku xiendlo lexi xa tintswalo xi ta hoxa xandla eku hunguteni ka nxaniseko lowu tisiweke hi khombo leri ra ntumbuluko. Mikumba, ngopfungopfu sweswi ku nga xixika, yi ta endla ku hambana eka hinkwavo".

- Mayelana na swivutiso kumbe inthavhiyu, u komberiwa ku tihlanganisa na SARSMedia@sars.gov.za
- Ku lulamisa nkarhi wa swifaniso, u komberiwa ku tihlanganisa na Mhlaba Memela, muvulavuleri wa Ndzawulo ya Nhluvukiso wa Vanhu ya KZN eka mhlaba.memelazamo@kzndsd.goc.za.